

RELAȚIA CENTRULUI DE CULTURĂ CU POPULAȚIA ÎN CADRUL UNEI AȘEZĂRI URBANE ȘI PRINCIPIILE DE PROIECTARE ALE ACESTUIA

Dumitru PETRACHE

*Departamentul Arhitectură, grupa ARH 181, Facultatea de Urbanism și arhitectură,
Universitatea Tehnică a Moldovei, Municipiul Chișinău, Republica Moldova*

Autorul corespondent: Petrache Dumitru, e-mail dima petrache15.09.1999@gmail.com

Îndrumătorul/coordonatorul științific: **Maria BULAT**, arhitect, asistent universitar

Rezumat. Acest studiu are ca scop abordarea principiilor de proiectare și importanța centrelor culturale în cadrul unui oraș. Obiectivele lucrării analizate sunt: depistarea factorilor ce influențează factorilor care influențează amplasarea centrelor de cultura în cadrul urban, influența centrelor de cultură asupra societății, principiile de bază de proiectare și funcționare a centrelor de cultură, studierea tipologiei și a serviciilor pe care acestea le prestează, de a analiza experiențele naționale și internaționale de proiectare și a inovațiilor din domeniu.

Metodele aplicate la realizarea cercetării: Studiarea literaturii de specialitate (cărți, articole), studierea literaturii normative din domeniu.

Principalele idei: centrul de cultură are un aport semnificativ în cadrul unei societăți, aducând noi oportunități de dezvoltare, recreere și socializare. La fel aceste instituții aduc oportunități noi economice orașului, devenind noi puncte de atracție cât pentru cetățeni, atât și pentru oaspeții acestuia, dictând aspectul arhitectural urban din regiune. Proiectarea centrelor de cultură este un proces complex care necesită o mare atenție acordată diverselor factori, cum ar fi polivalenței funcțiilor și flexibilității centului dat. Iar factorii principali, de care influențează așa tip de instituții sunt: perspectivele de dezvoltare urbană, factorul demografic și situația socio-culturală din regiune.

Cuvinte cheie: spațiu public, centrul cultural, spațiu de instruire, accesibilitate, interacțiunea cu spațiul înconjurător, principiile de proiectare.

Introducere

Un element important al orașului, care poate fi studiat ca un loc de întâlnire și dezvoltare a populației sub aspectele sociale, culturale și politice, ar fi spațiile publice.

Un spațiu public bine gândit este locul, care implică oamenii într-un mediu social activ și care ajută la crearea unei comunități mai durabile și sănătoase, formând o relație strânsă între un anumit teritoriu și viața socială a oamenilor [5]. Acesta dictează implicarea și gradul de instruire al orașenilor în diverse componente de grad social, politic și cultural.

Din punct de vedere al interacțiunii omului cu mediul urban, spațiul public trebuie privit ca loc ce poate oferi diverse servicii, zone de recreere, organizare, autoexprimare, instruire, interacțiune cu societatea și crearea relațiilor noi.

În acest context, o importanță majoră primește centrul cultural și de agrement ca un spațiu public deschis pentru toți cetățeni, merit să devină o platformă care va satisface aceste necesități. La fel, importanța acestuia devine mai pronunțată odată cu creșterea nivelului de educație a populației, care trezește în om interesul către diverse domenii legate de artă și cultură. Acest interes implică dorința de a dobândi cunoștințe în artă, știință și tehnologie nu numai în pereții instituțiilor de învățământ sau la viziunea programelor de televiziune, dar și în timpul odihnei, combinând-o cu divertisment [4].

Un centru cultural sau cultural și de agrement este o clădire publică concepută pentru a concentra, spori și promova anumite valori, tradiții și realizări în domeniul culturii și artei [1].

Acest spațiu este caracterizat printr-un accent pe funcții precum zone pentru spectacol/prezentări, divertisment, recreere și instruire în diverse domenii. Pe lângă activitățile contemplative, aceste complexe oferă vizitatorii posibilitatea de a se implica în diverse forme de activități, de a provoca interesul corespunzător și devin centre de divertisment și educație în toată practica de arhitectură mondială [4].

Factorii ce influențează amplasarea centrelor culturale

Forma, tipologia și dimensiunile centrului cultural depind de diverși factori demograficii, economici și socio-culturali.

Un factor determinat pentru centru de cultură este locația. Locul favorabil pentru amplasarea acestuia este orașul. Orașul este locul care generează și concentrează un număr mare de subculturi, grupuri sociale, sisteme comportamentale, toate acestea creează oportunități pentru a crea centru cultural și de agrement multifuncțional dezvoltat la scară urbană [5].

Alegerea viitoarelor locații ale centrelor culturale este influențată de: mediul cultural real caracteristic situația din oraș, perspectivele de dezvoltare urbană a locului și a împrejurimilor sale, accesibilitatea pietonală și de transport spre locul analizat, densitatea populației, prezența potențialului uman creativ, prezența oricărei resurse sau potențial cultural unic al locului, prezența tensiunii sociale în societate. din cauza lipsei de spațiu cu orientare culturală și de agrement în regiune sau insuficiența acestora, tendințe globale în dezvoltarea centrelor culturale [3].

Funcția și importanța centrelor culturale

Proiectarea centrelor de cultură, are ca scop formarea unui spațiu confortabil, care va fi dotat cu infrastructura necesară, cu implicarea celor mai recente tehnologii, cât pentru divertisment, instruirea extracurriculară a populației în diverse domenii legate de cultură și artă, atât și pentru formarea noilor relații complexe între societate și mediul urban Funcțiile de bază pe care le are un centru cultural sunt:

- Promovarea culturii și a artei: aici au loc diverse expoziții, simpozioane, conferințe, master clase, evenimente teatrale și muzicale promovând artiștii locali și familiarizând populația cu cultura;
- Educația cetățenilor: aici au loc diverse master clase, cercuri pe interes și programe de instruire în diverse domenii ale culturii și artei. Adesea aici putem întâlni spații de autoinstruire, cum ar fi ateliere, biblioteci cu săli de lectură etc.
- Încurajarea discuțiilor între diverse categorii de persoane: aceasta are loc prin diverse colaborări și evenimente organizate în incinta centrului de cultură;
- Recreativă: centrul cultural este un spațiu unde se poate de petrecut timpul liber împreună cu prietenii, participând la diverse activități organizate în incinta acestora;
- Atracția turistică: locurile atractive pentru locuitorii orașului adesea devin atractive și pentru turiști. Adesea acestea poate promova cultura locală pentru oaspeți, iar arhitectura centrelor culturale, adesea este una reprezentativă;
- Ameliorarea calității vieții: prin funcțiile enumerate mai sus, centrul cultural bine gândit îmbunătățește și calitatea vieții aducând facilități de ordin cultural, recreativ, economic și social.

Principiile de proiectare

Ca aspect arhitectural, centrele de cultură trebuie analizate ca spații/clădiri reprezentative pentru oraș, având un rol major în formarea vizuală și estetica a orașului.

Un centru cultural multifuncțional nu este doar un volum arhitectural sau un grup de clădiri interconectate, dar și un spațiu organizat arhitectural, combinând zone deschise și închise și combinând încăperi pentru diferite tipuri de activități sociale: comunicare, recreere, comunicații, inclusiv trasee de mers pe jos. Gradul de deschidere al așa fel de spații și integritatea acestora în

mediul urban au un impact direct, major asupra proceselor sociale. Cu cât mai mult spațiul intern interacționează cu mediul extern, cu atât mai activ apar aceste procese.

Soluțiile spațial-volumetrică ale clădirilor moderne ale centrelor culturale sunt mult mai complexe decât clădirile publice tradiționale. Un pas important în găsirea celei mai eficiente soluții spațial-volumetrică este o analiză pre-proiectare care ia în considerare interacțiunea simultană a diferitelor grupuri de populație în incinta spațiului analizat. Durata aflării acestora în clădire poate varia după scop (educație, predare, lectură, coworking, jocuri, muzică, arte vizuale, performanță etc.), după numărul mediu și maxim de vizitatori (de la mai multe persoane la câteva sute), etc. Această abordare rezolvă din start problemele globale ale relevanței arhitecturii, cum ar fi: satisfacerea nevoilor sociale și crearea un mediu artificial confortabil care nu necesită costuri mari în timpul construcției și exploatării [2].

O trăsătură de bază a clădirilor centrelor culturale de azi este polivalența acestora și multifuncționalitatea încăperilor interioare. Spațiile publice multifuncționale sunt spații cu capacitatea de a se adapta condițiilor în schimbare și cerințelor acestora pentru funcționarea lor. Sunt unul dintre tipurile de spații publice tradiționale, a căror utilizare este posibilă pentru toți vizitatorii centrului cultural, indiferent de scopul aflării acestora [2].

Diversitatea funcțiilor centrului proiectat va putea atrage un număr mai mare de cetățeni susținând tendințele contemporane de a forma spații polivalente. Cele mai răspândite/comune zone funcționale incluse în procesul de proiectare al unui centru cultural, putem numi: zone publice, biblioteci/mediateci și spații de autoinstruire, zone de instruire, oficii și spații administrative, spații de divertisment și expoziții, spații comerciale și de alimentație publică.

O importanță deosebită în procesul de formare a spațiului arhitectural al unor astfel de clădiri ar trebui acordată spațiilor publice (comune, ca exemplu de cumulare). Spațiul public este un element important al sistemului spațial și de comunicare al unei clădiri. În același timp, este un element de legătură între spațiul arhitectural al unei clădiri publice și mediul înconjurător, este un spațiu de comunicare și activitate socială. Acest spațiu nu poate fi considerat doar ca o zonă de acces, ci ca spațiu cu un potențial funcțional de a deveni un loc de interacțiune socială a oamenilor, indiferent de scopul cu care aceștia stau în clădire [1].

Analiza experiențelor naționale și internaționale

Ca fenomen, centrele culturale au apărut în sec. XIX. În Republica Moldova, acestea au luat o vastă amploare în a doua jumătate a secolului XX prin construcția caselor de cultură atribuite diverselor tipuri de așezări, dimensiunile și tipologia cărora varia în dependență de așezare.

În ceea ce urmează se va analiza centre de cultură elaborate în țara noastră și din exteriorul acesteia.

La nivel internațional, s-a luat ca exemplu de studiat „Antipode Music, Youth and Cultural Center” proiectat de Dominique Coulon & associates aflat în orașul Rennes- este construit în noua zonă de dezvoltare La Courrouze, la doi kilometri de centrul istoric al orașului. Situl este un teritoriu vast pe care au fost istoric fabrici de armament. Este un exemplu ce întruchipează perfect principiile de proiectare și sistematizare a spațiului menționate în capitolul anterior. Clădirea întruchipează și conectează spații la fel de diferite precum o scenă muzicală actuală, o bibliotecă media, spații de repetiție muzicală, un centru cultural pentru tineret, studiouri de muzică și înregistrare, săli de dans și un spațiu de creație și repetiție. Ideea și în același timp provocarea a fost de a aduce pe toți împreună, profitând de proximitatea neobișnuită a unor astfel de servicii/funcții culturale. În jurul unei agora centrale cu o terasă adăugată, spațiile sunt amestecate și fuzionate pentru a conecta elementele planului destinate uzului public, cum ar fi barul, spațiul expozițional sau sala de conferințe. S-a încercat de a face spațiile deschise și cele închise să interacționeze și să se intersecteze reciproc, făcând clădirea mai accesibilă și atractivă pentru cei din parcul alăturat [7].

Pentru Republica Moldova ca proiect realizat, luat ca bază pentru studiu este centrul de creație Artcore amplasat în Chișinău, care reprezintă un volum construit nou cu o arie de 400m² și un spațiu amplasat în incinta academiei de arte cu o arie echivalentă. Centrul are drept scop

promovarea industriei creative și a artiștilor locali. Proiectul include în sine spații de conferințe, ateliere de creație, studiouri și spații de repetiție. Ograda veche în incinta căreia a fost amplasată clădirea a devenit un nou spațiu public de interacțiune cu orașul [6].

Concluzii

În societatea contemporană, cu un grad înalt de instruire, centrul cultural are o importanță majoră în cadrul unui oraș. Acesta este spațiul de promovare a științei, artei, și a unor valori culturale în masă, fiind un spațiu public deschis pentru toți cetățeni. Centrul dat are rol de platformă care poate oferi diverse servicii, zone de recreere, organizare, autoexprimare, instruire, interacțiune cu societatea și crearea relațiilor noi. La fel, spațiul dat are un mare rol în instruire și autoinstruire a populației. Principiile de proiectare a acestuia derivă din funcțiile de bază. Ca principii de bază putem numi polivalența spațiului, integrarea armonioasă în spațiul urban, interacțiunea cât mai mult posibil cu acesta și accesibilitatea pentru diverse categorii de persoane fără a se baza pe starea acestora fizica, socială sau economică. Un accent mare în planificarea acestora, se pune pe zonele publice și interacțiunea omului cu mediul din jur.

Referințe

- [1] Ivanov A.A, Cuznetzova E.N. (2020)- Architectural and planning design techniques public spaces in modern cultural centers [in Russ] / System Technologies 4 (37), pp. 83-93. ISSN 2227-5398
- [2] Cuznetzova B.A., Curnetzova E. N. (2020)- Multifunctional public spaces in cultural centers. use scenario.[in Russ]/System Technologies1(34), pp. 122-132. ISSN 2227-5398
- [3] Reznitskaia L. M., Orlova E. A., (2019), Trends in formation of the new cultural centres and the choice of location for a cultural centre in the city of Rostov-on-Don [in Russ] /Engineering and Construction Bulletin of the Caspian Region: scientific and technical journal 1(27): pp. 91-96. ISSN 2312-3702
- [4] Ustemirov T. M. (2021)-Features of architectural solutions for leisure sites centers[in Russ] / Bulletin of science and education nr. 9(112): pp.57-60. ISSN 2541-7851
- [5] Zakharova E.E. (2018)- *Public spaces as a new vector of socio-cultural development of the territory*[in Russ] / Urbanism 1: pp.59-65. ISBN 3-1670-2754-1
- [6] María Francisca González. ARTCOR Creative Center / Maxim Calujac [accesat 23.11.2023] URL: <https://www.archdaily.com/921208/artcor-creative-center-maxim-calujac>
- [7] Paula Pintos. Antipode Music, Youth and Cultural Center / Dominique Coulon & asociés, [accesat 28.11.2023] URL: https://www.archdaily.com/1002755/antipode-music-youth-and-cultural-center-dominique-coulon-and-associés?ad_source=search&ad_medium=projects_tab